

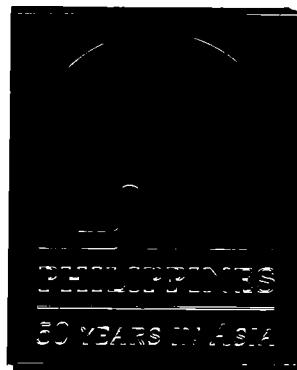

Mga Oman-oman ng Mga Kalagan

Kalagan

MGA OMAN-OMAN NG MGA KALAGAN

A collection of Kalagan
Folktales and Poetry

**SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS - PHILIPPINES
Translators 1984 Publishers**

Published in cooperation with
Bureau of Elementary Education
and
Institute of National Language
of the
Ministry of Education, Culture and Sports
Manila, Philippines

Additional copies of this publication may be obtained from:

BoDep
P.O. Box 2270
Manila

Davaweno Kalagan Folktales and Poetry

76.3-584-3.35C

54.150P-846024N

Printed in the Philippines

PAUNANG SALITA

Ang isang katangiang masasabi tungkol sa Pilipinas ay ang pagkakaroon nito ng iba't ibang pangkat etniko na nag-aangkin ng kani-kanilang wikang katutubo. Gayon man, ito'y hindi naging balakid sa pag-unlad ng bansa, bagkus nagpatibay pa naga sa pagbubuklod at pagkakaisa ng mga mamamayan tungo sa pagkakaroon ng isang diwang panlahat.

Ang aklat na ito ay isa sa serye ng ganitong uri ng mga babasahing inihahanda para sa higit na ikalilinang ng mga kaalaman, kakayahang, kasanayan, pagpapahalaga at pagmamahal sa sariling wika ng mga mag-aaral.

Sinikap na malakipan ang aklat ng mga paksang inaaakalang magdudulot ng malaki at makabuluhang kapakinabangan sa mga gagamit nito. Sa paghahanda ng mga ito'y isinaalang-alang ang mga pangkalahatang layunin ng bansa. Isinaalang-alang din ang mga pangkasalukuyang pangangailangan ng mga mag-aaral sa pagpapalawak at pagpapayaman ng kanilang talasalitaan, paglinang ng kakayahang gumamit ng wikang gamitin at wastong pagsulat nito. May inilakip ding mga pagsasanay na inaakalang makatutulong sa mabisang pag-aaral ng wika. Matitiyak na ganap na nilang natutuhan at nauunawaan ang wika kung ito'y buong katalinuhan na nilang natatalakay sa klase at naiugnay o nagagamit sa tunay na buhay.

Buong pagmamalaking inihahandog ng Ministri ng Edukasyon, Kultura at Palakasan ang aklat na ito taglay ang matapat na hangarin at mithiing lalo pang mapataas ang uri ng edukasyon para sa di marunong bumasa at sumulat sa pamamagitan ng pag-aaral ng kinagisnang wika. At inaasahan din sa gayon ang madaling pagkatuto ng wikang pambansa.

ONOFRE D. CORPUZ
Ministro ng Edukasyon,
Kultura at Palakasan

Contents

1.	Moslima S. Pacio	O, kay Pasaya!	10
2.	Anselmo Onofre	Si Pastora Acubena	16
3.	Edelberto Onofre	Yang To na Maglomon na mga Minaylo	33
4.	Valero Tamboco & Amiril Bansali	Si Sawopak	56
5.	Saturnino Cornelio	Putri Rangkamanis	65
6.	Summary translations into English		86

Preface

This is another book prepared by the Translators Association of the Philippines (TAP), the Summer Institute of Linguistics (SIL) and the Lucatan Literacy Committee (LLC) in the language of the Muslims who are living in Barangay Lucatan, Tarragona, Davao Oriental. We are happy to present this publication as a part of our program of providing vernacular reading materials.

The Kalagan language is a member of the Davawenyo language complex. Other members of this complex are e.g. Baganggenyo, Carragenyo and Matinyo. "Mandaya" is used by some instead of "Davawenyo", but most often it is used to refer to the upland people of Davao Oriental. Mansaka, which is spoken mostly in the mountains of Davao del Norte, is closely related to Mandayan.

The people who speak Davawenyo number around 120,000 including around 50,000 Kalagans, according to PANAMIN.

Not included in this number are two kinds of Kalagans that are non-Muslim, namely the Tagakaulo-Kalagans of South Cotabato and the Kagan-Kalagans of Davao del Sur.

The purpose of this book is to stimulate interest and improve facility in reading. Also the book will be used to find out how well the Lucatan dialect is understood throughout the Davawenyo area, and whether the spelling system used is acceptable. The system is tentative, and we welcome suggestions.

In writing the Kalagan language we have used a practical orthography which should facilitate the transition to and from Cebuano

and Pilipino orthography. However, the following should be noted:

1. The (u) is used here to symbolize a vowel that is not found in Cebuano and Pilipino. It is pronounced somewhat like the vowel in English "but".

The (o) only is therefore used for the vowel which is written either as (o) or (u) in Cebuano and Pilipino.

2. In Lucatan the (l) has three different values:

a. If it represents the first letter of a word, or if it is preceded by (i), it has the same value as in Cebuano/Pilipino.

e.g. layog "to fly"

silan "they"

b. If it is followed by (i) it becomes retroflexed, i.e. the tip of the tongue is placed against the ceiling of the mouth.

e.g. bali "to break"

oli "to return home"

However, in this position the (l) is often substituted with an (r), and this is the letter we have normally used here because it seems to be more widely used than the (l).

e.g. bari "to break"

ori "to return home"

c. If the position of the (l) is other than as described above, it is palatalized, that is, it is pronounced somewhat like when one tries to say (l) and (y) at the same time.

e.g. balay "house"

wala "there isn't"

katombal "pepper"

This "palatalized" (l) is found in several other Philippine languages.

All of the folk stories and legends in this collection were written as contributions in the Kalagan Writing Contest held in Lucatan in November, 1983. The poem "O, kay Pasaya!" on page 10 is an example of the live tradition of lyrical creativity still found among Kalagan speakers.

We wish to express appreciation to all who have participated. The stories were judged by the Literacy Committee which has the following members:

Malakas Martin	Chairman
Salihim Pagapak	Co-chairman
Noroddin Sawat	Ustadz
Cora Pagapak	Treasurer
Erenalda Marianito	Secretary
Editha Umbaligan	Secretary
Domolar Baginsodon	Public Relations

We hope Kalagan readers will find this
collection of their stories enjoyable.

Pasiuna

Yani yang ikadowa na libro na Translators Association of the Philippines (TAP), Summer Institute of Linguistics (SIL) asta Lucatan Literacy Committee (LLC) sang tiniyaban ng mga Muslim na yanagpan-uya sa Lucatan, Tarragona, Davao Oriental.

Yang tiniyaban na yani, piyagnganan ng Kalagan, na sakop ng "Davawenyo". Yan yang kanatu pagngan sang mga tiniyaban sa Davao Oriental, del Norte asta del Sur na yagaonawa, maynang Bagangenyo, Carragenyo, Matinyo, Kalagan. Awon pa mga tiniyaban na mag-onawa sini, maynang Mandaya, na tiniyaban ng mga otaw sa butay ng Davao Oriental, aw Mansaka na tiniyaban ng mga otaw sa butay ng Davao del Norte.

Yang mga otaw na yaglawong sa Davawenyo,
mga 120,000, aw yang mga Kalagan na sakop na
yani, mga 50,000 somala sa PANAMIN.

Awon pa dowang ka klasi na Kalagan na buku
na Muslim: Awun Tagakaulo-Kalagan sa South
Cotabato, aw Kagan-Kalagan sa Davao del Sur.

Yang katuyoan sa libro na yani, na
makatigam kita aw wayin tupad masabot yang
tiniyaban na yani, aw kon mapakay yang paagi
na yani sa pagsolat sa tiniyaban na Kalagan.

Yang mga Muslim sa Lucatan onto magkarim
sang mga gogodanun ng mga matikadung, aw awon
pa katuyoan nilan, kay yang madayig na
gogodanun, maynang mag-indo daw wayin yang
madyaw na addat ng mga Muslim.

Yang composo asta yang opat na oman-oman
ansini na libro, siyosolat sang sambok na

**"Writing Contest" sa Lucatan, sa Nobembre
1983.**

**Amasowat kami daw kallini mo yang libro na
yani.**

"O Kay Pasaya"

I

O' adon kay Pasaya, ako mapanaw da
Adto sang mawat na banwa.
Ayaw pasaya magkamoto,
Pasaya ta kaw na way pagkabalin.

II

Dumduma nang madayaw!
Maskin ako mapanaw,
Iyan kaw sang dumdum ko.
Magabarik ako sabap kanmo.

III

Pasaya, butangan sang dumdum mo
Na ikaw gayid yang pasaya.
Pagtagad pasaya nang pagbarik ko.
Na ikaw apakawinan ko.

IV

Nang pagkatapos ng gawubuk ko,
Magabàrik ako sabap kanmo.

Katigami na ikaw gayid
Yang yokutan ng loy ko.

(Barikon sa III)

"Magaono Ako"

I

Magaono ako
Adon na wa da kaw?
Adon na mawat da kaw
Magaono pa ako?

II

Pasaya dumduma ng madayaw
Yang kanmo piyaglawongan.
Na ako gayid yang pasaya mo.
Na ako gayid yang akawoyan mo.

III

Ori da, kay Pasaya!

Sompayan ta yang paglinoyay ta.

Barikon ta yang mga kaagi ta.

Barikon ta yang mga pasad ta.

IV

Pasaya, O Pasaya, dumduma

Yang allaw na yamagi

Na ilmo ng paglinoyay ta.

Kasowat kaw ng ginawa ko.

Kusug kaw ng badan ko.

"Yang Otaw Magkaombok"

I

O' kadayaw magpakabowi

Ani sa donya,

Labi da yang upud mo

Yang Pasaya mo.

Nang kiyagiyán da mo

Yang karadyaan ng

Gabi aw allaw,

Yakaringaw da kaw na kariko awon kataposan.

II

Adon na yakalasak da kaw

Sang kasikotan.

Iyan da kaw

Makatadum na yang

Donya labayanan.

Yang otaw magkaombok

Mallug magpakaringaw

Na yang kariko kadi

Amagi sang kamatay.

(Barikon sa II)

SI PASTORA ACUBENA, ANAK NG TAMISA

Si Tamisa aw yang asawa nan, mga miskinan.
Sambok yang anak nilan, si Pastora Acubena.
Way madyaw na mga pakayan nilan, aw yang mga
pagkhan nilan mga gatang-gatang da. Silan
mag-asawa aw yang anak nilan, parasambayang.
Yang anak nilan mga sayis anyos. Yang bay
nilan tagbibi. Yan na otaw sakop nang dato
nilan sang banwa. Yang dato nilan sapiyan,
dakowanay yang kanan bay. Matawag na isa na
palasyo. Madayig yang kanan sakop, iyan kanan
yang kanang pamawod. Sang pilang ka otaw yang
kanan kasakopan si Tamisa gayid yang miskinan
kanilan. Si Tamisa na otaw piyagatamay-tamay
ng kanilan dato, di gani pagpapanikun sang
kanan bay kay basin kono karipan yang bay aw
yang masjid nan. Kay yang mga pakayan ni
Tamisa aw asawa nan aw anak, mga tinopakan

da. Aw gayid yan na otaw paraammal sang Tohan. Iyan magasambayang sang kanan bay.

Sarta yasakit yan na isu, si Pastora Acubena. Yagaidad ng pitong ka toig. Yan na isu, pakamatayun, di matay, pakabowiyun di mabowi. Yasikot si Tamisa. Abir sino da na mananambal kiyakadtowan nilan kay para madayaw yan na isu, kay sabap sambok da, pasaya nilan laban. Basin pa mawa kanilan. Yang sakit nan na isu, abir sino na otaw na mananambal wa makadayaw. Yarido si Tamisa.

Sarta yatog si Tamisa aw yagttagaynup sang matikadung na yaglawong, "Kadtowi yang balyan aw patanawan. Yan na balyan idto magauya sang pitong ka butay." Kaynampa na yagmata si Tamisa aw kadtoni nan yang piyaglawong ng matikadung. Kaynampa na kiyadtowan nan yang balyan na idto sang pitong ka butay. Pagdatung nan adto san na banwa, iyan sagaw

yan na boyag na balyan. Kaynampa na piyag-agad nan sang kanan bay aw patanawan yang sakit ni Pastora. Yaglawong yan na boyag na, "Di ako makatambal sini na sakit. Yang makatambal sini aw makapagsogbo sang tobig sa Hordan. Yan na tobig masayid sang bowan kay yan na tobig tagdo sang langit. Aw awon sara mo, di kaw madatung." Yarido si Tamisa daw ononon da nan yang pagdatung san na tobig kay sabap mawatay. Abir yamarido si Tamisa, balang wakto magasambayang yan na yamangayo sang Tohan ng tabang kay way makatabang kanan na tuna. Kay awon say dato nilan, wa sa silan ilingiya. Piyagadawug-dawug pa gani.

Sarta pagtanaw nilan sang kanilan pamanag, diyomatung yang piyaganganan ng tabak na sakayanan ng mga diwata na otaw. Yaglawong yang tabak na, "Sakay da kamo adi sang likod ko kay mapanaw da kita." Kaynampa na

siyomakay silan to. Layog yan na tabak magpanganggoy yang taringa nilan. Ayo yan layog-layog yakatogpa sa po na banwa na yamaribot nang dagat. Yarido si Tamisa daw ononon da nilan yang pagkapanawos. Kay di da makalayog yang tabak kay ansinyan da kono yang taman ng tabang nan. Yang karido ni Tamisa, siyodyod da nan sang Tohan ng balang wakto, kay tong gabi aw tong allaw pa nilan ansinyan na po.

Sarta oman pagtanaw nilan sang kanilan apit diyomatung yang piyagalawong na koda sa barani na obos bowawan. Yaglawong yang koda sa barani, na, "Sakay da kamo adi sang kanak likod, kay mapanaw da kita." Raynampa na siyomakay silan to. Aw gayid, lawong ng koda na, "Magpakadayaw kamo kay malabang kita sang mabawoday, manampong kamo sang kamayo ilong. Aw yang pagkan aw yang magkamama, di kamo

makasimampot kay basin di kita makalawos,
basin kita mallog." Layog yang koda na
yagpanganggoy yang taringa nilan.

Ayo layog-layog diyomatung silan sang
pamanag sang tobig sang Hordan. Yan na tobig
awon yagabantay na dato sang banwa. Awon
kanan mga sakop. Awon gowardiya sang tobig na
yan. Yang diyadatungan nilan na pamanag
dakowa na palasyo na obos bowawan. Kaynampa
na kiyomawas silan sang koda. Pagdungug nilan
sang obang sang masjid sang palasyo sang
tobig sang Hordan, yagsambayang silan sa
logwa. Pagkatapos nilan to magsambayang,
yosip silan ng gowardiya na lawong nan,
"Nanga sa ini kamo sa logwa magasambayang? Na
awon say masjid adi sa sud." Na lawong ni
Tamisa na, "Idi da sa gayid sa logwa."

Na lawong oman ng gowardiya na, "Ono yang
tod mayo adi sang banwa na yani?" Na lawong

ni Tamisa na, "Yamasikot kami sang kanami anak na yamasakit, abir da wayin nami pabong wa kakadyaw. Sarta awon balyan na yagatagna sang sakit ng kanak anak na yang makabong kono aw makapagsogbo sang tobig sa Hordan." Na lawong oman ng gowardiya na, "Awon pay kanami labaw, yang kanami dato ansini na banwa."

Kaynampa na kiyadtowan ng gowardiya yang kanilan dato. Yan oman na dato awon anak na usug na olitawo da. Adon pagdatung ng gowardiya, mag-umbad na lawong nan, "Kay dato, awon yadatung ani na mga otaw na mag-asawa aw anak nilan na yang anak nilan masakitton." Na lawong oman nang dato, "Ono kono yang tod nilan?" "Na lawong, kay dato, ni Tamisa na yamasikot silan sang kanilan anak na yamasakit, na abir wayin nilan kono piyapabong, wa kakadyaw." Yag-osip oman yang

dato, "Ono yang kanilan relihiyon?" Lawong ng gowardiya, "Mag-onawa da kanatun mga Islam." Na lawong ng dato na, "Kanatun kadi silan inagad. Kadtoni, kay gowardiya, aw pakadiya silan kanak." Kaynampa na kiyadtowan silan ng gowardiya aw pag-agadan sang kanilan dato.

Pagdatung nilan sa sud adto sang dato,
piyaingkod silan sang bangko na bowawan.
Kaynampa na yosip silan ng dato na, "Ono yang tod mayo adi?" Na lawong oman ni Tamisa na,
"Yamasikot kami sang kanami anak na
yamasakit. Wa da makatorin kay dogay da na
piyagamasakit. Abir da wayin nami piyapabong,
wa kakadyaw. Awon balyan na yagatagna na yang
makadayaw aw makapagsogbo sang tobig sa
Hordan." Lawong ng dato, "Ah..."
Pagkaugun-ugun, piyapakan silan sang
tuna-tuna na pagkan na piyapangayo ninyang

dato sang kanan katigam, na sikun sang tobig sa Hordan.

Pagkatapos nilan pagkan, diyomungug silan sang obang sang masjid. Kaynampa na piyag-agad silan ng dato adto sang masjid, idto silan apasambayanga. Alangan silan somud kay yamangkamomowa silan sang kanilan mga pakayan. Na lawong ng dato, "Ayaw da kamo pagkamomowa mag-onawa da kita na otaw." Kaynampa na siyomud silan aw managsambayang. Pagkatapos nilan pagsambayang, lawong ng dato sang gowardiya, "Kay gowardiya, agadi silan adto sang tobig sa Hordan." Kaynampa na yagadan. Pagdatung nilan adto, diyoritan ng tobig yang guya ninyang bobay. Pagtanaw nilan sang guya ninyang bobay awon day yamakabutang na masiga na biton. Yangkatinga silan. Na lawong ni Tamisa, "Pagsogbo da, kay bodi." Kaynampa na yagsogbo yan na bobay. Pagkatapos

nan magsogbo wa day sakit nan, makosog da yang lawas nan. Pagtanaw oman nilan san na bobay, daga da aw oman madyaw yang paras san na bobay. Yamabong yang mga otaw san na banwa ng pagkita nilan san na bobay na sobra da yang kadayaw ng parangay.

Yanginsokor si Tamisa sang Tohan aw sang dato na yatabang silan sang kanan kasikot. Pagkasonod na allaw yagsabi da sang Tamisa na momori da silan. Na lawong ng dato, "Yani, kay Tamisa, yang panyo na atag ko kanmo. Aw awon sikot mo buwata yaning panyo aw ikitaun mo ako adto kamayo." Diyawat nan yan na panyo. Kaynampa na piyasakay da silan sang sakayanan ng dato. Yan na sakayanan, koda sa barani. Layog yan na koda. Wa mag-ibway diyomatung da silan sang banwa nilan, ansang tagbi nilan na bay.

Adon, yasikot si Tamisa na way kanilan bay. Kaynampa na biyuwat nan yan na panyo. Pagtanaw nan iyan da yang dato sang banwa ng tobig sa Hordan. Pagdatung ng dato yag-osip yan na, "Ono, kay Tamisa, yang sikot mo?" Lawong ni Tamisa, "Yang sikot ko, kay dato, way kanami bay. Tanawa pa gawo yang bay na piyapanawan nami." Yakapag-ong-ong yan na dato. Kaynampa na yangayo da yang dato sang katigam nan na sikun sang tobig sang Hordan. Na lawong ng dato, "Bunna na diwatanan si Ombo, amakabutang gawo yang bay ni Tamisa na obos bowawan, na kapatan aw opat yang kakbang, kapatan aw opat yang kawig, aw yang mga pagkan makabutang, yang tuna-tuna na mangkadyaw na mga pagkan aw mga pangingimo." Pagtanaw nilan, yag-indug da yan na bay sang isa ka pamilok. Na lawong ng dato kang Tamisa, "Yan kay, kay Tamisa, yang kamayo bay." Yanginsokor silan. Na lawong ng dato,

"Aw gayid mapanaw da ako." Lawong ng mag-asawa, "Od, kay dato." Asta oman yang anak ni Tamisa na bobay piyagsabiyan ninyang dato na lawong ninyang bobay na, "Od, kay bapa." Kaynampa na siyomakay da yang dato sang kanan sakayanan. Lawong ng dato, "Adto da ako." Lawong nilan, "Od, kay dato."

Sarta kimita da yang dato na yagatamay aw magdawug-dawug kang Tamisa. Kimita da sang bay na yamallag. Lawong ng dato, "Sosiya kono mayo adto daw kanino bay yang yamallag na maynang palasyo." Kaynampa na siyosi nilan. Pagdatung nilan adto, pagkita si Tamisa yang yagauya san na bay, kaynampa na yomori silan aw mag-umbad. "Kay dato, yang tagtomon sinyang bay na yamallag, si Tamisa na otaw, kay dato." Pagdungog nan na dato, wa makatingug. Yaglawong yan sang kanan pangatayan na, "Di kadi katigaman yang

sowerte ng otaw. Tanawa sa si Tamisa, laban na kamiskin na kanak sakop. Dili ko gani pagpapanikün sang kanak bay aw masjid." Yakapag-ong-ong yan na dato kay yakalabaw da kanan si Tamisa sang pagkabutang. Kay basin kono, lawong nan na, "Ako isa sang ginsakopan kay di da ako amakalapas kanan, kay akabusan ako ng kakawasa." Kay yang bay ni Tamisa iyan obos yang katuna-tuna na mga pagkan na way yanagloto. Yamakabutang da dadan sang mga dowang na obos na bowawan.

Sarta yakatadum yang dato na inakat si Tamisa sang kanan bay. Kaynampa na yagsombari da yang dato sang baka aw managloto yang kanan mga sakop na mga bobay. Pagkaoto kiyadtowan ng dato si Tamisa aw asawa nan aw anak. Kaynampa na yomagad silan. Pagdatung nilan adto, yag-itad ng pagkan. Na lawong ng dato, "Anda, kay Tamisa, kay biya, kay bi,

kan da kamo." Na lawong nilan to, "Ampona da gayid kami na di kami makan kay biyag pa kami." Kaynampa na kiyoman da yang mga sakop ng dato. Wayin kadi yan na pagkan kolang pa. Yakapagdum dum yang dato na wa kakan yang tong ka otaw. Yakapaglawong yan na "Gay da gayid kainayakan yang pagkan." Adon, yan na dato ayo kadogay wa day kanan kakawasa. Yamiskin da oman yan. Yang mga sakop nan yagpasakop da kang Tamisa kay si Tamisa yakatabang kanilan. Yaglawong yang mga otaw, "Ikaw da, kay Tamisa, yang kanami dato ani sang banwa natun." Kaynampa na tiyomando si Tamisa, yan da gaw yang dato. Ayo kadogay yang dato nilan na dadan yagpasakop da oman kang Tamisa.

Sarta yang anak ng dato o Soltan ng banwa sang tobig sa Hordan, yaglawong sang kanan ama, na, "Kay' ama, panamongan ako sang anak ni Bapa Tamisa, na si Pastora Acubena kay

yamallini ako kanan." Lawong ng ama, "Karim da koman mo, kay tin, kay kami si ina mo dakowa yang pagkarim nami san na bobay kay madyaw yang basa." Kaynampa na diyabon nilan yang kanilan asakayan. Kaynampa na yomanaw silan, yanagpanakay sang koda sa barani.

Yang mananamong, pagdatung nilan adto yanagpamanik aw buwati silan ng ayanan. Kaynampa na yosip silan ni Tamisa, "Daw ono yang tod mayo, kay dato?" Na lawong ng dato na, "Pakallugun aw pakadogayon, yamanamong ako ng kanak anak ani sang anak mo." Na kaynampa na yosip nilan si Pastora daw marim yan. Na lawong ni Pastora sang ama nan aw ina nan, "Aw karim mayo, amarim oman ako." Kaynampa na kiyariman silan. Yanagsabot da ng pagkawin na lawong ng dato sang tobig sang Hordan, na, "Di amadayaw na ani ta kawinun yang mga isu. Adto natun kawinun sang labaw

pa kanatun na idto magauya sang bowan." Kay silan topc ng tobig sa Hordan. Kaynampa na siyomogot si Tamisz, kay kiyariman abir ono na allaw mapakay da kawinun. Kaynampa na yaglawong yang dato na ama ng usug na, "Kisum na allaw mapanaw da kita kay akawinun da silan." Na lawong ni Tamisa na "Od." Kaynampa na piyanagdabon nilan yang apanakayan nilan na mga koda sa barani. Pagkatapos pagdabon, yanagpanakay silan.

Wa mag-ibway diyomatung da oman silan sang tobig sa Hordan. Yan na mga akawinun komplito da ng mga pakayan na obos na mangkadayaw. Pagkasonod na allaw yaglawong silan na, "Mapanaw da kita adon adto sang banwa ng bowan." Kaynampa na yanag-imos aw dabona nilan yang asakayan nilan na koda sa barani. Kaynampa na yanagpanakay da silan san na mga koda. Wa mag-ibway, diyomatung da silan sang

pamanag nang pamanwa ninyang labaw pa kanilan
na tagtomon sang tobig sa Hordan na
matikadung na yan yang magakawin sang dowa.
Pagkaallaw da oman, kiyawin da silan.
Yanagkanan da aw managkaradya yang mga
tag-anak nilan. Yangkasowat sang kanilan mga
anak na yagaibagi.

Pagkatong gabi, liyokot da nilan yang
lomba kay omori da silan. Kaynampa na
yanagsabi da silan sang matikadung na,
"Mapanaw da kami." Obos da nilan managpanabi.
Na lawong ng matikadung na, "Od, aw gayid
magpakadayaw kamo dato." Kaynampa na
yanagpang-ori da silan sa tobig sa Hordan.
Pagkatong gabi, si Tamisa omori da. Yang anak
nilan na si Pastora yabilin da sang kanan
ogangan. Yang ama aw ina yomori da. Dato da
si Tamisa sang banwa nilan.

YANG TO NA MAGLOMON NA MGA MINAYLO

Awon maglomon na minaylo na tong ka otaw.
Yang panganay usug, tunga yang bobay, yang
kimod usug oman. Wa day ama, wa day ina. Yan
na to na maglomon yag-uya sang kanilan babo.
Yang babo nilan lomon ng kanilan ina. Yan na
mga isu piyapagtonggo sang kanilan pawa. Na
yang tanum san na pawa, yang batad aw yang
pawoda, na iyan sang kilid sang kagowangan.
Yang kanilan mga anak wa apapagtonggowa. Iyan
gayid sang kanilan bay.

Sarta yang iniyan na batad aw kiyakan ng
amo, piyapatay-patay ng paglabot ng malakob,
madayang silan to na maglomon. Aw yamagutum
silan yan yang piyapakan yang sobra ng babo
aw manga isu nan dili pagpadonganun kanilan.
Aw yagabi da, iyan apakatoga sang sad sang
pogon, yang piyapagkamun kanilan yang ampas
ng koda. Aw allaw da, yanagtonggo da silan

sang pawa. Min da gaw ninyan, aw yamasapad yang pawa abir da gayid tagsambok yang batad na akanun ng amo, alabot-laboton silan. Pilay da gaw silan magtonggo, wa silan amakagaga kay dakowanay yan na pawa. Kay yang inyan oman na mga isu mangkatagbibis pa. Yang panganay yang idad mga unum ka toig, yang bobay nilan mga opat, yang kimod mga dowang' ka toig. Ayo-ayo ng sigi-sigi da silan laboton abir tagbis gayid na sara. Wa da silan makaantus, piyomanaw silan ng way tomong daw makayin silan padug na yang piyanawan nilan polos kagowangan. Way mga dagom na da nilan, way kanilan pagkan.. Yang yamada gayid nilan na pagkan, tombok na batad aw tombok na pawoda. Way da nilan na aton kay di sa silan pag-atagan, kay basi kono manag-awob ng batad aw pawoda.

Panaw yan na mga isu. Ayo sagaw silan
panaw, mawatay da yang piyanawan nilan.
Yagutum yang kimod nilan. Yarido yang
magowang nilan na usug kay sagaw way aton na
da nilan. Kaynampa na yag-ingkod silan. Sarta
kimita yang lomon nilan na bobay ng ubul. Yan
na ubul, mawatay kanilan. Kaynampa na
kiyadtowan nilan abir mawat kay silan
yangkagutumay da. Pagdatung nilan siniyan na
banwa na awon aton, yagdok yang magowang
nilan na usug. Kaynampa na yag-awob yan na
isu sang sambok na batad, aw sambok na
pawoda. Pagkaloto siniyan na awob,
piyag-otod-otod nan ng makato, pangatagi nan
yang kanan mangkangod na dowa. Pagkatapos
nilan managpangan iminum silan sang tobig na
sang ka botilya na tagbi. Kaynampa na
piyomanaw silan. Ayo silan panaw, tong gabi
aw tong allaw. Yang sobra nilan na batad aw
pawoda pag-awoban, inipan-ipan nan sang kanan

mangkangod na dowa. Ayo silan panaw,
yakadatung sang patag na banwa na polos
kagowangan. Mawatay da sang kanilan
piyapanawan na pag-uya ng kanan babo.

Sarta yaglawong yang magowang nilan na
usug na, "Ansini da kita, kay bodi, kay olo.
Kaynampa na tiyomagkas ng kawoy yang iniyang
magowang nilan aw pag-inang yan ng kanilan
bay na tagbibis. Pagkatapos nilan pag-inang
ng kanilan bay, yakapag-uya da silan.
Kaynampa na piyomanaw yang magowang nilan,
yag-anap ng tobig kay yamangkagutum aw
yamangkalangga silan. Sarta kimita sang tobig
na madayigay yang owabang.

Yanginsokor yang isu. Kaynampa na yandakup
yan san na owabang, yan na owabang sa oman
yagapadakup. Yamatapos yan mandakup,
siyomawok sang tobig aw ori sang kanan naga
lomon. Pagdatung nan, yanaqdok aw managsasag

silan. Aw kipat oman kiyomapos da yang
kanilar batad aw pawoda.

Sang pilam bowan nilan mag-uya ansinyan na
banwa, yang piyagaantosan nilan kanun yang
owabang. Sang kadogay-dogay nilan ansinyan na
banwa. Yomagi yang mga bowan, yang maglomon
mga mangkadakowa da. Yagpawa da yang magowang
nilan. Awon allaw na yagapanaw-panaw yang
magowang nilan sang kilidan ng kanan pawa.
Yang mangkangod yagalaro sang kanilan
pamanag. Sarta yang panganay kimita sang
matikadung na iyan sang kilid ng kanan pawa.
Yan na matikadung maba yang kanan pungut aw
logay nan na yapoti da. Yan na isu
yagakasiko-siko domod kay yamalluk.
Pagkatugun-tugun, wa da yan akalluk, piyalabi
da nan yang kaloy siniyan na matikadung kay
yagapangayo ng tobig, kay yamalangga kono
yan. Kaynampa na diyomod yan aw osipa na,

"Wayin kaw magasikun, kay ompo?" Lawong nan,
"Mawat, kay olo, yang piyapanawan ko,
yamakagi gayid ako ansini na banwa. Aw gayid
kay olo, tabiya kanmo daw awon kamayo tobig?
Yamalangganay ako."

Pagdungug niniyang isu, diyomagan dayon
sang tobig aw sawok. Pagdatung nan sang
matikadung, yaglawong yan na, "Ampona da
gayid ako, kay ompo, kay way kanami madyaw na
inumanan." Tiyomobag yan na matikadung na,
"Abir ono yang kainuman ko, basta na kabongan
gayid yang kanak kalangga. Dakowa yang
pagpanginsokor ko kanmo na yakatabang kaw
kanak." Pagkatapos pagkainum san na
matikadung ng tobig, yag-osip yan na daw
wayin yang kanan ama aw ina. Tiyomobag yan na
isu, "Wa day kanami ama aw ina, kay ompo, bay
da gayid kanami to ka maglomon." Kaynampa na
giyogod ng isu yang kanilan kadog-dog

ansinyang lokotay na matikadung. Pagkatapos paglawong sang isu sang matikadung yakapag-ong-ong aw yakapaglawong yan sa sud ng kanan pangatayan na, "Kallat sining manga isu." Aw yatipagad tomagdo yang kanan lowa. Kaynampa na yatagan ng singsing yang iniyang isu. Yan na singsing bowawan. "Abir ono yang pangayon mo, atag nan," lawong ng matikadung sang isu. Yanginsokor yang isu sang matikadung.

Lawong ng matikadung sang isu, "Awon da, kay olo, kiyan mayo?" Tiyomobag yang isu, "Wa, kay onpo. Yani sagaw yamagutum kami. Pila pang ka allaw, kay onpo, way siyomod sang totollan nami na kanun." Lawong ng matikadung, "Asta ga." Kaynampa na yangayo yan na matikadung ng madyaw na pagkan, abir ono na klasi. Yan na isu yatingala na yadatung dayon yang madyaway na mga pagkan,

sang isa ka pamiloc na mapaso pa. Kaynampa na yaglawong yang matikadung na, "Kay olo, tawaga da yang kanmo mga lomon aw kan da kamo." Kaynampa na piyanawag nan yang kanan mangkangod aw managpangan silan. Yakaribot silan sang lamisa na biyobutangan ng pagkan nilan ninyang matikadung. Pagkatapos nilan pagkan, yan na mga isu yamangkabiyag.

Yanginsokor silah sang matikadung na lawong ng mangaisu na abir ono yang pagkalakas nilan pagkan, wa kono akakamangi yan na pagkan, mas kiyakadogangan pa. Pagkatugun-tugun, lawong ng matikadung, "Mapanaw da ako, kay olo, aw gayid magpakadyaw kamo dini. Yaning yatag ko kanmo na singsing di mo pagpangambog sang abir sino na otaw, kay basi pomanaw kanmo." Yaglawong yan na isu, "Od, kay ompo. Ataduman ko yang piyaglawongan mo." Kaynampa na yag-indog yan na matikadung. Pagpiloc nan na mangaisu wa da.

Kaynampa na yanagpangori da silan sang kanilan tagbis na bay. Pagdatung nilan adto yamangayo yan na isu ng kanilan pakayan. Igo yamatapos yang piyaglawongan niniyang isu, diyomatung da yan na pakayan na mangkadyaw. Kaynampa na yanagpandagom silan. Mangkadyaw da silan tanawon.

Sarta ayo-ayo, kadogay yang maglomon bagong otaw da aw daga da yang lomon nilan na bobay. Sarta yaglfwong yang panganay na, "Mapanaw nay ako, kay bodi, kay tin." Na lawong ng kanan mga lomon na, "Makayin kaw, kay kaka?" Tiyomobag yan na, "Dato nay ako sang piyapanawan ta na banwa. Dato ako sang kanatun babo na gapasagad kanatun." Lawong ng mangkangod nan, "Aw marim kaw sa, daw magan sa yang tod mo." Lawong ng panganay na, "Magpakadyaw sa gayid kamo dini, amadari sa ako dato." Kaynampa na siyomod yang panganay

sang kanan kowanganan aw mandiwata, yamangayo da sang madyaw na pakayan nan aw asakayan nan. Pagtanaw nan yamakabutang da yang madyaway na pakayan nan, yang asakayan nan yang mosa na binaning. Kaynampa na yandagom yan na usug aw tanawon mo daw sino yan na usug. Labaw pa sang mga anak sang sultan, bali sa oman kadayaw ng paras ng yan na usug. Yamatapos yan makapandagom siyomakay ng mosa aw manabi sang kanan mga lomon na lawong nan na, "Adto da ako."

Kaynampa na liyomayog yan na mosa. Ayo layog-layog, tiyomogpa sang pamanag ng kanan babo. Pagdatung nan yangayo yan ng salam. Tiyomobag yang kanan babo, sa oman yang kanan babo na wa kanan ikila. Yamatinga daw sino yan na usug na yadatung kanilan na bali sa oman na kadyaw ng kanan pakayan aw parangay. Adon, yan na kanan babo yagakasipag-sipag kay

yang kanilan bay dakowa aw gayid dadan da kay madayig yang mga boslot sang atup. Kaynampa na piyapanik nilan aw biyuwatan nilan ng ayanan. Lawong ng kanan babo, "Na, kay tin, panawos adi aw pag-ingkod." Piyag-init da nilan ng kapi aw painuma. Pagkatapos nan pag-inum, yag-osip yang kanan babo na, "Wayin, kay tin, yan na panaw mo?" Tiyomobag yan na, "Ini, kay babo, yagapanaw-panaw." Adon yang kanan mga katagsa na mga bobay na mga anak ng kanan babo na maynang yamangkakibi yang kanilan pangatayan ansiniyan na usug. Kay sabap wa pa silan akatigam na kadi kanilan katagsa na kanilan piyapaantos.

Pagkagabi ansiniyan, yangayo da sang singsing ng sapi. Pagtanaw nan yamakabutang da sang kanan adapan yang mga binogkot na sapi. Kaynampa na tiyawag nan yang kanan babo

aw atagi silan ng sapi. Yasowat yan na kanan babo. Yag-osip yang kanan babo na, "Nanga sa, kay tin, yamatag kaw kanami sini na kadayig?" Tiyomobag yan na, "Magbaw da kita mallaw, aw gayid pamili da nay kamo sang kallini mayo." Kaynampa na yamili sang tindan ng kallini nilan.

Pagdatung nilan sang bay, yapagbaw yang babo nan sinyang usug na kanan anakun. Yag-osip sagaw na nanga sa yamakadatung yan kanilan na wa silan ikila. Tiyomobag yan na usug na, "Wa da kaw kadi kanak ikila, kay babo?" Lawong ng babo nan, "Wa, kay tin," "Ako sa," lawong nan, "yangawong manga isu na piyapaantos mayo na wa da makaantos, piyomanaw na tong ka otaw na mangaisu." Bay sinyan yang babo nan na wa makatingug. Maynang piyagabasolan nan yang gawubuk nan sinyang mga minaylo. Pagkatugun-tugun,

diyawumot nan yang kanan anakun aw tiyawo,
yamangayo da yan ng ampon. Aw yang kanan mga
katagsa yanagpandod da kanan aw magsitiyawo
na lawong nilan na wa silan katigam na yang
piyapaantos nilan ng mangkayantuk pa na
amasiling ng maynan yang kanilan sowerte. Na
wa silan magdumdum na mga bowi pa, lawong sa
kono nilan mga patay da yang maglomon.

Yaglawong yan na usug, "Katingun da kamo,
kay babo aw kanak mga katagsa, wa ta kamo
asangka. Gawan sa aw yamadaman ako kamayo
sang pasagad mayo kanami di sa ako mayo
ikitaun adi, aw gayid pag-indowa mayo ako
sang lubbung ni ama aw ni ina." Kaynampa na
piyag-indo yang lubbung kanan. Pagdatung
nilan sang lubbung inigwasen nan yang dowa na
lubbung. Pagkatapos nan pag-igwas,
yagpatabang yan sang kanan mga katagsa na mga

usug sang pagkotkot ng lubbung kay akamangun
nan yang mga pusa ng ama aw ina nan.

Kaynampa na tiyabangan nilan pagkotkot.
Pagkita nilan sang pusa, pangkamangun sa tas
aw liyalain yang ama, liyalain yang ina. Yan
na mga pusa piyapagsogpat-sogpatun nan.
Pagkatapos nan papagsogpat-sogpatun yaglawong
yan sang kanan babo aw mga katagsa nan na,
"Tabiya kamayo, oson nay kamo adto sadto."
Kaynampa na tiyomarikod yan sang kanan mga
kaupdanan. Adon yangayo yan sang kanan
singsing na bowawan sang pagabowi nan sang
kanan mga taganak. Pagtanaw nan yamakabutang
da sang kanan giba yang mosa na binaning na
polos bowawan. Kaynampa na yona nan dodan
yang pusa ng kanan ama. Pagdatung nan
yanombilang yan na usug aw yangayo sang Tohan
na atabangan yan.

Kaynampa na kiyoyaban nan ng mosa yang pusa ng kanan ama ng makato. Paqkakoyab nan ng makato, yang ama nan yagaoyloy. Pagkoyab oman nan ng makapito, yang ama nan yagabangon aw tinagad yan maglawong na, "Dogay da ako akatog." Tiyomobag yang anak nan na, "Wa kaw, kay ama, akatog, aw gayid yamatay kaw."

Yakapag-ong-ong yan na matikadung. Kaynampa na kiyadtowan oman nan yang pusa ng kanan ina aw manumbilang. Yangayo da oman sang Tohan ng tabang. Kaynampa na kiyoyaban oman nan ng makato yang pusa ng kanan ina. Pagkakoyab nan ng makato, yang ina nan yagaoyloy. Kiyoyaban oman nan ng makapito, yang kanan ina yagbangon aw tinagad oman maglawong na, "Dogay da ako makakatog." Lawong ng kanan anak na, "Wa kaw, kay ina, akatog, yamatay kaw." Yakapag-ong-ong oman yan na boyag.

Yabowi da silan dowa. Piyangatagan ng mangkadayaw na mga pakayan silan.

Kaynampa na piyagagad silan dowa sang bay ng kanan babo. Yang kanan babo aw yang mga katagsa nan yamangkatinga silan. Yagay da gayid silan mangtinanaway sang yamakita nilan na gawubuk ng piyapasagad nilan sangawon na panahon. Pagdatung nilan adto sang bay ng kanan babo, pagkatugun-tugun, yag-osip silan dowa daw, "Sino yan na usug na yagbowi kanami?" Tiyomobag yan na usug na, "Ako sa, kay ama, kay ina, yang piyapanawan mayo ng mangkayantuk pa kami. Ako sa yang panganay na usug mayo." Pagdungug ng matikadung aw boyag, yokopkop nilan yang kanilan anak aw managsitiyawo silan to. Aw giyogod ng usug yang kanilan kagi-yagi ng mangkatagbibi pa silan, ng pagtarikod nilan sang kanilan mangaisu. "Yani yang kanami pag-antos." Yakapaglawong yang kanan ina na, "Way sa kadi but ng kanak lomon." Bay siniyan, yang lomon oman nan wa donggi sang tingog. Yagtiyawo aw

mangayo ng ampon sang kanan lomon sang kanan sara, sang mga anak nan.

Kaynampa na yag-osip yang boyag siniyang anak daw wayin yang kanan mga lomon. Lawong nan, "Idto, kay ama, kay ina, sang banwa na diyadatungan nami. Ibilin ko silan adto, madayaw yang kanilan dato kabutang, way magilabut kanilan." Pagsonod na allaw, yaglawong yang iniyang usug na, "Akamangun ko da silan adon, kay ama aw ina. Adi da nay kamo. Domatung kami adon na allaw adi."

Kaynampa na yagsakay oman yan na usug sang mosa na binaning. Wa mag-ibway diyomatung da yan.

Pagkita ng mga lomon kanan yawa yang kamingaw kanan kay diyomatung da yang kanilan kaka. Yag-osip yang mangkangod nan na dowa, "Katagan, kay kaka, yang panaw mo?" Tiyomobag yan na, "Madyaw sa." Kaynampa giyogod nan

yang taman ng pagpanaw nan. Yangkasaya yang kanan mangkangod kay labi pa na yamabowi yang kanilan mga tag-anak aw gayid lawong nan, "Panipok da, kay bodi. Mapanaw kita adon na allaw, momori da kita." Kaynampa na yanag-imos silan. Kaynampa na siyomakay oman silan sang mosa na binaning, yan na mosa oman na bali sa oman na kakosog kay yamakapogan sang tong ka otaw. Layog yan na mosa.

Wa mag-ibway diyomatung silan sang pamanag ng bay ng kanilan babo. Pagkita ng ama aw ina nilan siyomongan aw opopa yang kanilan mga anak aw managsitiyawo silan. Asta oman yang kanilan babo aw mga katagsa yaopop da silan aw managsitiyawo. Yang panganay yasikot da, yang kiyakasikot nan yang pagauyan nilan. Yagdumdum yan na usug. Kaynampa na yakadumdum yan ng inangun nan. Kaynampa na piyomanaw yan sang kilidan ng pawa ng kanan babo. Pagdatung

nan adto, yaglinis ng sang dupa kowadrado.

Yagkamang yan ng mangkatagbi na kawoy aw magtollok yan ng opat. Kaynampa na biyutang nan sang tunga niniyang mangkatagbi na kawoy yang kanan singsing na yampasan ng mosa.

Kaynampa na siyomodyod yan aw magpilong na lawong nan, "Bunna-bunna na diwatanan si ombo. Pagtanaw ko gawo, amakabutang yang kanak bay na kapatan aw opat yang kalakbang, kapatan aw opat yang kawig, na saraningan yang atup pagawngan yang lagus, na taman ng biyas na mga butang ag iyan. Yang mga pagkan makabutang yang klasi-klasi na mapaso pa, na mangkadyaw na pagkan." Pagkatapos nan paglawong, kaynampa na yagbangon yan.

Paglingkaga nan yamakabutang da yang kanan bay na polos bowawan yang mga pangingimo. Yanginsokor yan sang kanan ombo na yatagan yan ng sowerte aw loy sang pagdawog-dawog kanilan.

Kaynampa na yomori yan. Kimita da yang kanan mga taganak aw mga lomon nan, aw mga katagsa sang yamallaga. Yangkalluk daw ono yan na yamasiga. Pagdatung ninyang usug, lawong, "Ayaw kamo pagkalluk aw gayid bay da kamo na kanak mga taganak, bapa aw babo, lomon, aw mga katagsa." Na lawong nilan, "Makayin kita?" "Wa kaw akallok sadtong yamallaga?" Na lawong nan, "Wa, aw gayid, bay da kamo." Kaynampa na yomanaw silan. Pagdatung nilan, kinita nilan yang bay na obos bowawan.

Yag-osip silan san na usug, "Kanino yan, kay tin, bay?" Tiyomobag yan na usug, "Kanatun. Abay da kamo sa tas." Kaynampa na yomanik silan. Pagtanaw sa sud ng bay, yangkaboswat yang mata nilan sang mga pangingimo na yamakomplito na polos bowawan, aw yang pagkan yamakabutang da. Lawong

ninyang usug na, "Ayaw da kamo pagkabong, kan da kamo key yanangkagutum kamo" Yanag-osip silan na, "Yonono mo, kay tin, yang pag-inang mo sini?" Na lawong nan, "Ayaw da kamo kanak pag-osip kay way akatobag ko kamayo aw gayid tiyatabangan ako ng Tohan natun, kay laban da kami na miskin." Kaynampa na yanaggpangan silan. Yamangkatinga silan na yang mga pagkan wa akakamangi, mas kiyakadogangan pa. Lawong ng mangkangod ninyang usug na, "Dadan yani, dili yani akakamangan." Na lawong nilan, "Yani pa sa." Lawong ninyang usug na, "Pang-imbitar kamo sang kanatun mga silingan kay magapasawit kita sang kanak kiyagosan."

Kaynampa na yangimbitar silan sang kanilan mga silingan. Pagdatung ng kanilan mga silingan, yanag-osip daw ono yang piyagaimbitar kanilan. Aw kipat yanangkatinga silan sang bay na polos bowawan. Lawong ng

babo ninyang usug sang mga otaw, "Yani na bay, bay ng kanak anakun na mga minaylo sangawon. Adon dili da silan minaylo kay biyobowi nan yang kanan ina aw ama. Yangawong mangaisu na yagauya adi kanak sangawon, na piyapaantos ko. Tanto ng wa da silan makaantos, yan na mangaisu piyomanaw. Yani kay adon inimbitar kamo kay magakanan kita aw magakaradya kono."

Kaynampa na yanagkaradya silan aw managkanan. Aw yang mga katagsa nan wa da papaoriya, iyan da kanilan apapag-uya. Kaynampa na yangkasowat silan, na mga lomon nan na dowa, mga tag-anak nan, mga bapa aw babo aw yang kanan katagsa aw mga silingan, yangkasowat silan. Yang iniyang usug na panganay, wa da magakan, yang abawon da nan ng makato, biyag da yan.

SI SAWOPAK

Nangawon na panahon na wa pay matas na
omor ng kanatum kaributan, awon baklug ka
sang boyag na way anak nilan. Yamarido yang
matikadung, lawong nan, "Nanga yani, kay
boyag, na way kanatum anak?" Lawong ng boyag,
"Maynan, kay tadung, kay wa atagan ng
Tag-allang!" Lawong ng matikadung, "Monono pa
kiña sini, kay boyag?" Yakadumdum yan, lawong
nan, "Akadtonan ko yang Soltan, kay
magakandori ako!" Yomanaw yan. Wa kadogay,
pagdatung nan adto togan ng Soltan, kikita ng
Soltan, lawong nan, "Salam alaykom, kay
tadung! Makayin kaw, aw yanang tod mo?"
Lawong ng matikadung, "Alaykom issalam, kay
Soltan! Yakani ako kanmo, kay magkandori
ako!" Wa magdogay, yomagad yang Soltan.

Pagdatung adto balay ng matikadung,
biyotangan ng boyag ng kanun aw sila.

Mandiyadi yag-ingkod yang Soltan aw pag-ingkod oman yang matikadung. Yagalawong yang Soltan, "Yanang sabap na yagakandori kaw?" Tobag ng matikadung, "Yang sabap na yagakandori ako, kay antak pa atagan ako ng dagdag na agad da sampingas." Wa magdogay yatarima ng Soltan. Wa kadogay mabdus da yang boyag. Mandiyadi, masayid yang sang ka omay yang isu sang dubdub ng ina, aw yawotaw da. Aw gayid pagkawotaw, sampingas da.

Yakapaglawong yang matikadung ng, "Nanga sa yani yatagan kita ng sampingas da?" Tobag oman ng boyag, "Adawatun ta, kay yataq kanatu ng Tag-allang." Masayid da oman yang sang ka omay, yagtiyab da yang isu na yan na, "Ama aw ina, ayaw kamo pagkarido, kay mapanaw ako sang Tag-allang aw akamangun ko yang sampingas na lawas ko." Wa kadogay yomanaw. Tagna akagiyan na banwa, awon otaw na

yagaosip, lawong nan, "Makayin kaw, kay Sawopak?" Tobag nan, "Dato ako sang Tag-allang. Makadto ako sang sampingas na lawas ko." Mandiyadi yakapaglawong da yang mga otaw sinyan na banwa, "Maggogod kaw, kay Sawopak, sang Tag-allang daw nanga kono masobod yang lawas ng yamaribot ng lati?"

Kaynampa na yomanaw si Sawopak. Pagdatung nan sang kadowa na banwa, diyatungan nan yang mga otaw ansan. Mangapayat yan na mga otaw, yanagkuti pa. Yag-osip kang Sawopak, "Makayin kaw, kay Sawopak?" Tobag ni Sawopak, "Dato ako sang Tag-allang. Magaanap ako sang katunga na lawas ko." Yaglawong yang mga otaw na yan na, "Paglawonga yang Tag-allang daw nanga yagakuti kami na yamaribot kami ng ganiyanan?"

Wa kadogay siniyan na pagpanaw ni Sawopak, diyatung yan ng kakapoy. Sidto na yakakatog

si Sawopak sang sad ng kahoy. Sarta na
yagkowang da si Sawopak na yahati yan ng
tingug ng matikadung na yagalawong ng, "Kay
Sawopak, yakasasat da ako sang kanmo
pagkatog?" Tiyomobag si Sawopak, "Wa!" Lawong
nan, "Sino kaw?" Lawong ng matikadong, "Ako
yang sigi mo anapun, na yamatigam ako na
mapagkita kaw kanak daw ono yang sabap."
Tiyomobag dayon si Sawopak, "Awon mga osip ko
kanmo, kay Tag-allang. Yang tagna akaagiyan
ko na banwa, awon otaw na yagaosip kanak daw
nanga kono masobod yang lawas ng yamaribot ng
lati?" Tiyomobag yang Tag-allang, "Yang otaw
na masobod yamaribot ng kagowangan,
tokgawan." Yaglawong oman si Sawopak,
"Pagdatung ko sang kadowa na banwa, piyagkita
ko yang yanagkuti na mga otaw na yangombilin
kanak daw nanga sa kono yagakuti silan na
yamaribot ng ganiyanan?" Tiyomobag oman yang
matikadung na, "Yang yamaribot ng ganiyanan

na mga otaw na yagakuti, barapala sang Tag-allang."

Sang kataposan na piyaglawongan ni Sawopak sang Tag-allang ng, "Kay Tag-allang, mapakay ba daw magaosip ako kanmo daw nanga sa sangkiliid da gayid na lawas yang yatag mo kanak?" Lawong ng Tag-allang, "Sangkiliid da gayid yang yapadonya ta kanmo, kay sangkiliid da yang yapangayo ng tag-anak mo na dagdag, aw maskin sangkiliid da gayid yang kanmo lawas, basta malinis yang kanmo pangatayan, madyaw kaw na otaw, aw maynang komplito da kaw. Aw gaid ayaw da kaw magkarido, idto kay yang paris ng tunga na lawas mo."

Kaynampa na kiyamang ni Sawopak yang tunga na lawas nan aw papagdukuta. Pagkadukut san, yamanginsokor sang Tag-allang, lawong nan, "Sokor da gayid, kay Tag-allang, kay komplito da ako, aw yamatigam da ako daw yanang

ikatobag ko sidtong mga otaw na yamanombilin
kanak sang kinabohi nilan. Adon mapanaw da
ako." Lawong ng Tag-allang, "Od, panaw da
kaw, aw gayid, ayaw da pagkaringawi yang
piyaglawongan ko na yang otaw na malinis yang
pangatayan, yan yang komplito na otaw."
Lawong ni Sawopak, "Od, di ko akaringawan."

Mandiyadi, yomori. Pappakadatung nan sang
kađowa na banwa siyomongon kanan yang mga
otaw na yagakuti. Lawong nilan, "Salam
alaykom, kay Sawopak! Yomori da kaw?" Lawong
nan, "Alaykom issalam. Od, yomori da ako."
Lawong nilan, "Ono yang tobag ng Tag-allang
kanami?" Lawong ni Sawopak, "Yaglawong yang
Tag-allang na yang yamaribot ng ganiyanan na
mga otaw na yagakuti, barapala sang
Tag-allang." Pagpanaw oman ni Sawopak
diyatungan oman nan yang ona na banwa na
yakaagian nan. Yaglawong oman yang yagatogon

kanan, "Salam alaykom, kay Sawopak! Ono ba yang tobag ng Tag-allang kanami?" Lawong ni Sawopak, "Alaykom issalam. Yagalawong yang Tag-allang, na yang otaw na masobod yamaribot ng kagowangan, tokgawan na mga otaw."

Mandiyadi, yomanawos da si Sawopak yomori. Pagpakadatung sang kanilan bay, yabolong da yang ina aw yang ama, lawong nilan, "Sino yan na dato yang yadatung?" Lawong ni Sawopak, "Salam alaykom, kay Ama asta Ina ko! Ayaw da kamo magkabolong, kay yakaori da ako na sikun pa ako sang Tag-allang na kiyakamang ko yang katunga ng lawas ko." Tiyomobag yang mga tag-anak, "Kay itin, magsokor kami." Mandiyadi yakapag-osip yang ama, "Yanang kadugdug na piyagaagiyan mo, o yanang amagogod mo kanami sang panaw mo?" Tiyomobag oman si Sawopak, "Yang otaw kadi magkamatay, aw gayid sang adon yagapono da kita mag-inang

sang sogowan ng Tag-allang magsambayang,
magsakat, magpewasa magnayik Wadji."

PUTRI BANGKAMANIS

Awon sultan na pito yang anak, na ag bobay. Pito silan. Sambok na allaw yang bayi yamasakit. Na maskin sino piyapagbong ng sultan, wala akadyaw. Adon yaglawong yang sultan, "Sino-sino yang makadyaw sang asawa ko, apagpiliyun ko sang pito na mga anak ko daw sino yang kallini nan pakawinan."

Sarta pagtanaw pa nilan iyan yang sawa, yang kadakowa ng sawa awon mga 10 kilos. Adon kinita nang kimod ng sultan. Pagkita ng kimod na anak ng sultan lawong nan, "Wayin yaning sawa magasikun? Daw yaning sawa pa yang pagsabapan ng sakit ni ina." Yang sawa yapakatingun-tingun.

Adon yang daga na kimod ng sultan yagiawong-lawong oman, na maskin wa magalawong yang sawa na, "Sino-sino yang

makadyaw kang Ina apagpiliyun kanami pito daw
sino yang akalliniyan nan, sarta magkadyaw si
Ina."

sarta yang sawa yag-imaya-maya mosong adto
sang sobay ng bayi na way sino-sino na
yakapaglawong-lawong. Pagkadatung sa sud ng
sobay, yamatog yang bayi. Iyan pa sinyan
pagaponowan ng sawa pangilasi yang lawas ng
bayi taman kiyomapos sang siki na wa makamata
yang bayi. Pagkatapos pagpangilas ng sawa
sang bayi, lomogwa mapakatingun-tingun sa
dadan na diyadatungan nan sang sobay ng pito
na mga anak ng soltan.

Adon yabolong yang soltan aw yang mga anak
nan yagtawag kanilan yang bayi. Mangayo ng
kanun aw yaglawong na wa day kanan sakit.
Yamabolong yang soltan daw sino yang yakadyaw
sang asawa nan na bayi. Adon yaglawong yang
mga anak nan na, "Yang sawa gayid yang ikita

nami na yasolod adto sa sud ng sobay. Awon
mga 15 minutos yalogwa da isab yang sawa."

Ansinyan pa, yaglawong yang sultan sang
sawa daw, "Ikaw yang yakadyaw sang asawa ko
na bayi! Pagpili sang kanak mga anak na pito
daw sino yang kallini mo pakawinan."

Pagdungug ng sawa, yomosong mag-inay adto sa
sud ng sobay ng ikapito na anak ng sultan.

Pagkadatung adto sa sud, yang sawa
mapakatingun-tingun. Yang alan sang kimod na
anak ng Soltan na si Putri Rangkamanis.

Pagdatung ng sawa sa sud, maglawong nang,
"Ikaw kay bi, ikaw yang kiyakaiklasan ng
ginawa ko na kallini ko pakawinan," lawong ng
sawa. Si Putri Rangkamanis yamabolong sang
sawa na yag-onawa da ng otaw. Magbawbaw yang
sawa. Tiyomobag si Putri Rangkamanis ng, "Ako
man yang kiyakalliniyan mo, di da ako oman

makadili kay yan yang piyaglawongan ni ama na sultan."

Adon ansinyan, yag-ipid yang sawa aw si Putri Rangkamanis. Pagkakamdag, yaglawong yang sawa maglawong nang, "Bay da, kay bi, sa tobig, kay magasogbo kita." Yang sawa mag-imaya mosog adto sang tobig. Yagasonod si Putri Rangkamanis. Pagdatung sa tobig, liyobas ng sawa yang kanan pagkasawa. Yabawoy ng manosya na wa day limbang ng kanan kadyaw ng parangay sa solod ng donya. Ansinyan pa si Putri Rangkamanis yangkop nan yang sawa aw mag-inawokay silan. Pagkatapos yag-osip si Putri Rangkamanis daw sino yang alan nan, lawong nan, "Sino yang alan mo, kay itin?" Tobag ni itin, "Na pagaindoon ta kaw piro ayaw pag-indowan sang mga lomon mo, kay aw pag-indo mo kanilan, akaringawan ta kaw." Lawong ni Putri Rangkamanis, "Di ako

maga-indo sang mga lomon ko, kay basi mo ako .
karindawan. agaw paglawongan kanak yang alan
mo." Yaglawong si itin, "Yang alan ko,
Higante kong Higala, Pobring Ganting
Malimot." "Adon omori da kita adto sa bay."
Sinyang pag-ori da nilan sa bay na wa day
malabaw sang kanan parangay na kadyaw.

Pagdatung nilan sa bay, na yaboleng yang
mga lomon aw yang sultan aw bayi. Ansan da
silan kilaa na yagsalam da silan. Na
yagalawong si Putri Rangkamanis, "Ayaw kamo
pagkabolong sinning inagad ko na usug, kay
yani yang yagabong kanmo, kay Ina na sawa."
Ansinyan pa yaglawong yang usug sang asawa
na, "Mapanaw ako, kay bi," lawong ng bana
sang asawa. Yakatarikod yang usug, tiyatawag
si Putri Rangkamanis, yosip nilan daw sinong
alan nang bana nan. Tiyotobag ni Putri
Rangkamanis na, "Yamatigam sa kamo yang alan

nang bana ko yang sawa." Lawong ng mga lomon nan, "Aw pagtago mo kanami na dakowa yang sakit mo." Tobag isab ni Putri Rangkamanis, "Abir pa mayo ako patayun na yang kiyakatigaman ko na alan ng bana ko yang sawa." Wa mangimunna yang unum na lomon nan. Kiyomamang silan ng babadas, aw badasi nilan si Putri Rangkamanis ng wa day maynan na pagbadas na yamalokat day yamalokat yang babadas sang lawas nan na yamamos yang dogo. Ansinyan kiyakawaan da nang tanan si Putri Rangkamanis.

Pagka-ambong diyomatung da yang bana nan. Na pagkita nang bana sang lawas ng asawa nan na yamangkaitum ng pagkastigo ng mga lomon ng asawa. Na ansinyan na wakto na piyapang-apowap yang asawa nan na yadyaw da ansinyan. Na yakapaglawong yang asawa nan, "Dogay da sa oman ako na yamakakatolog."

Yaglawong oman yang bana nan na sawa, "Wayin kaw pakakatolog nang awon gani mga dogo sang lawas mo?" Tiyomobag yang asawa na, "Kay tin, yosip ako ng mga lomon ko daw sino yang alan mo, kay wa da ako pagalawong kanilan ng alan mo, idto yang ininang nilan kanak."

Na yan yang kiyapaglawong nang bana nan na, "Abir pa kaw patayun na ayaw paglawongan kanilan yang alan ko, kay di da ta kaw akadumduman aw akaringawan da ta kaw. Na idto sagaw patayun kaw na patayun ayaw paglawongan yang alan ko kanilan," lawong ng bana nan.

Pagkakamdag, manaw oman yang bana nan. Yakatarikod yang bana nan, yaglawong da oman yang mga lomon nan na, "Agad kanami sa tobig." Yakadatung sa tobig, iyan silan sang kawo ng togonan na kapatan aw opat ka dupa yang kakagwas. Sinyan na wakto, yosip oman ng mga lomon nan daw sino yang alan ng bana nan.

Wa sa oman maga-indo si Putri Rangkamanis.

Yotobag yang lomon nan na, "Aw di kaw
maglawong kanami ng alan ng bana mo, na ani
da kaw kamatay sining kawo ng togonan."

Ansinyan na yatobag oman si Putri Rangkamanis
na, "Abir pa mayo ako patayun na yang
kiyakatigaman ko gayid na yang alan nang bana
ko na sawa gayid."

Ansinyan oman yaglawong yang mga lomon nan
na, "Di kaw man magalawong kanami ng alan ng
bana mo?" Kaynampa na yukutan yan sang dowa
na arima nan aw oga sang togonan. Pagkatapos
nilan pag-oolog sang togonan yanagpang-ori
silan sa balay. Pagkadatung sa balay, yan
oman yang pagdatung nang bana ni Putri
Rangkamanis na yabolong yan daw wayin da yang
asawa nan.

Kaynampa na yag-osip daw wayin yang asawa
nan, tiyomobag yang kanan mga kaipagan na,

"Kagayna pa man, kay itin, idto apanaw, kay
magasogbo kono." Pagdungug nan ne idto sang
tobig lomopog yan. Pagdatung nan sa tobig
tanawan nan sang linaw; way kikita nan.
Pagdumu nan ansang togonan na idto yang asawa
nan.

Kaynampa na kiyadtowan nan aw sagopowa nan
adi sa saka ng tobig. Gigiba nan aw
pagpangawuk-awuki. Yaglawong yan na, "Maugon
kanak yang asawa ko, kay abir patayun yan wa
pagaindowan nan yang alan ko," yani yang
piyaglawongan ng bana nan. Na yang
kiyapaglawong gayid ng bana nan na, "Wa say
kadi lugun ng mga ipag ko sang asawa ko. Na
abir da magkamatay-matay yang asawa ko, di pa
gihapon nilan atantanan."

Ansinyan na yomori da sa balay na wa day
maynan na kadayaw ng parangay ng bana ni
Putri Rangkamanis na sawa. Na idto sagaw

karim gawo ng mga kaipagan nan na kanilan
gawo yang bana ng mangod nilan na sawa.

Ansinyan siyomod da silan ansang kanilan
sobay. Pagkakamdag lawong ng bana nan na,
"Yani kay yaning panyo asta singsing na
pakatagowa ng madyaw na ayaw-ayaw da ko kanmo
na ayaw gayid pagpakitaan sang mga lomon mo,
kay basi da kaw nilan patayun." Lawong oman
ng bana nan na, "Don mo butangan sang onan
ta, para way matigam."

Kaynampa na yagsabi yang bana nan, "Na
mapanaw da oman ako, kay pasaya ko! Na
ayaw-ayaw da ko kanmo na di da mo pag-indo
yang alan ko sang kanmo mga tag-anak aw
kalomonan mo, kay aw pag-indo mo kanilan
akaringawan da ta kaw aw di da ta kaw
akataduman pa."

Yakatarikod pa gayid yang bana ni Putri Rangkamanis na yesip da oman daw sino yang alan ng bana nan. Pagtobag oman ni Putri Rangkamanis, "Nanga da sa kamo yan na mosip na yang kiyakatigaman sa mayo na sawa yang bana ko." Na di mangimunna yang mga lomon nan na sawa yang alan ng bana nan.

Ansinyan da oman na yoman da komamang ng lalabot yang opat na lomon nan aw tigowa ng dowa na lomon nan. Na ansinyan na wakto wa da yan pakatigku na ansinyan da gayid na wakto pakalawong nan alan ng bana nan na, "Yang alan ng bana ko si Pobring Ganting Malimot." Kaynampa na biniyan yan ng kanan mga lomon si Putri Rangkamanis na yakakatolog nang pagpangudu ng lawas nan.

Pagkakamdag yagtagad yan sang bana nan. But na way yadatung. Ansinyan da yan pakatadum na kiyapaglawong da sa kadi nan

'yang alan ng bana nan. Na tolong allaw aw tolong gabi yan magtagad na way yadatung.

Pagkakamdag komadto yan sang ama aw ina nan, aw magsabi na yan mapanaw kay anapun nan yang bana nan, sabap ng tolong gabi aw tolong allaw da mawala. Na yang bilin ni Putri Rangkamanis sang dowa na tag-anak nan na, "Magpakadyaw kamo adi na banwa ta, kay Ama aw Ina." Pagkatapos nan manabi sang dowa na tag-anak nan na yomanaw da yan na way allaw way gabi na piyapanaw ni Putri Rangkamanis nang pag-anap sang bana nan.

Na ayo yan panaw-panaw na yang kikita nan yang panon ng tigri na wa day maynan na kadayig. Na kallini gawo nang tigri na akanun yan. Pagsabot ni Putri Rangkamanis na akanun yan, botboton nan yang panyo aw singsing aw pakitaan sang mga tigri na yagalawong na, "Higanti na obay-obay ko, pobri na wa day

maynan, yagaanap ako kung Pobring Ganting Malimot." Kaynampa na pagkita ng tigri sang panyo aw singsing na yanagpallo dikanan yang tigri. Na yomanaw da oman yan na bobay ng waday maynan na panaw, na gabi allaw yapanaw ng way tomong na panaw.

Na yoman da yan kimita ng panon ng liyon. Na maynan da ninyan aw siyabot da nan na akanun yan, biyotbot yang panyo aw singsing na tinagad yan paglawong na, "Higanti na obay-obay ko, Pobri na waday maynan, yagaanap ako kung Pobring Ganting Malimot." Kaynampa na pagkita ng liyon sang panyo aw singsing na yanagpallo dikanan yang mga liyon.

Yoman da oman yan manaw ng way tomong na panaw na yoman da oman kimita ng panon ng elepante. Na pagsabot oman nan na maynang akanun yan na yoman da pakita yang panyo aw singsing, aw paglawong yan na, "Higanti na

'obay-obay ko, pobri na wa day maynan,
yagaanap ako kang Pobring Ganting Malimot."
Kaynampa na pagkita ng mga elepante sinyan na
panyo aw singsing yanagpallod yan na mga
elepante.

Ansinyan da oman yoman da manaw na panaw
na mawat da panaw. Na pagdatung nan na yang
diyadatungan nan yang pitong angka na bato.
Ansinyan yobas da yan na yang yamainang da
gayid nan wa day maynan na pagtiyawo ni Putri
Rangkamanis. Na yang diyodum dum nan daw
ononon nan pakalayon adto sa tas nang bato.
Ayo yan tiyawo ng tiyawo diyomatung yang yas
na manok. Yosip nang yas na manok si Putri
Rangkamanis daw, "Ono yang piyagatiyawo mo,
kay bi?" Yan yang tiyobag ni Putri
Rangkamanis na, "Yagatagad ako sang bana ko."
Pagtobag ng yas na manok na, "Yang bana mo
idto sang ikapitong angka sini na bato."

Yaglawong oman yang yas na, "Kabawoy ng
tingaw kay asoksook ta kaw ansang panid ko kay
atud ta kaw adto sang ikadowang angka."

Pagdatung adto sang ikadowang angka na
biyutang da ng yas na manok. Na yan yang
kiyapaglawong ng yas na manok na, "Yobas da
ako, di da ako amakagaga."

Ansinyan da oman bali da na karido aw
tiyawo ni Putri Rangkamanis daw ononon da
oman nan pagkadatung adto sang ikatulong
angka aw ikaopat na angka. Ayo yan tiyawo,
diyomatung yang langgam na bakaka. Yag-osip
yang bakaka daw ono yang titiyawo ni Putri
Rangkamanis. Yan oman yang tiyobag ni Putri
Rangkamanis na, "Yagaanap ako sang kanak
bana." Tobag oman yang bakaka na, "Kabawoy ng
apaw, kay atud ta kaw adto sang ikalimang
angka." Kaynampa na yabawoy oman yan ng apaw.
Pagdatung nan adto sa ikalimang angka na

timiyawo da oman si Putri Rangkamanis daw
ononon da oman nan pagkalayon adto sang
piyagauyan nang bana nan. Si Putri
Rangkamanis na timiyawo da oman yan ng wa day
maynan na pagtiyawo nan na bobay.

Ayo yan tiyawo na diyomatung yang langgam
na manawo. Yosip si Putri Rangkamanis daw ono
yang tinyawo nan. Na yan yang tobag ni Putri
Rangkamanis na, "Yagaanap ako sang bana ko."
Yan oman yang kiyatobag ng manawo na,
"Kabawoy ng koto aw soksok sang panid ko kay
atud ta kaw adto sang ikapitong angka."
Yakadatung adto na iyan yan ubutangan sang
kilid nang gardin. Na yan yang piyagalawong
ng manawo na, "Na ansini da gayid ako taman,
aw gayid na gabut da gayid ng bobo ko aw
soksokan ansang iluk mo para mabawoy ng
boyag." Pagkabawoy nan sang boyag na
yaglibot-libot yan sang gardin.

Ma ayo yan paglibot-libot ng gardin kinita
yan ng bana nan. Pagkatanaw ansinyan,
tiyatrawan ng bana nan aw osipa daw ono yang
tolod nan adto. Tobag yang boyag na,
"Yag-anap ako ng amangallang, kay
magapaallang ako na maskin ono na gawubuk."
Yan yang tobag nang bana nan na, "Di ta kaw
apaggawubukun ng abir yana yatabya sang
pagloto gayid nang kanon." Pag-abot ng tom
bowan, yan yang kiyakalliniyan nan paloto
sang allang nan na asawa nan yang pan.
Ansinyang gabi yagainang da yang allang nan
ng pan. Tombok yang yemainang nan na pan.
Tapos kiyakamang ni Putri Rangkamanis yang
singsing na bibilin ng bana nan kanan aw
lasakan ansinyang pan. Yan na singsing iyan
nan ubutangan sang tunga. Bago nan biyan yang
gawubuk nan na komplito da obos. Ansinyan na
wakto siyomelod da yan ansang sobay nan aw
lobasa nan yang pagkaboyag nan. Na yabawoy

yan sang kanan pagka-Putri Rangkamanis, aw
pagsira yan sang sobay nan. Na wa day maynan
na kadayaw ng bobay.

Pagkakamdag komadto inyang bana nan adto
sang kosina kay makan da ng pan na
piyapainang sang allang nan. Pagpoti nan sang
pan yang iyan sang tunga aw kotsilyo kay
pagakob nan. Yan yang kiyabolong da nan kay
wala akadiritso kapotol yang pan,
yagasagitsit adto solod yang pan. Yamabolong
yan daw ono yang idto solod sang pan.
Pagpotol nan, yan yang kikita yang singsing
na inyan na singsing yang bibilin nan sang
asawa.

Ansinyan yan pakatadum na, "Yani na
singsing yang bibilin ko sang asawa ko."
Ansinyan na yakadto yan sang sobay ng asawa
nan aw toktoka nan yan na sira ng sobay ng
kanan asawa. Na yan yang kiyakapaglawong na,

"Ampona da gayid ako sang pag-allang ko
kanmo." Na pagsilib-siliba nan yan na sobay
ng pagsilib-silib nan kimita ng tagbi na
botas, na yan yang kikita nan yan yang bobay na
wa day maynan na kadayaw ng bobay sang tibok
donya.

Kaynampa na yabriyan yan ng asawa nan aw
paginawukay silan. Pagtiniyawaway silan dowa
na yamapaglawong ng bana nan na, "Asawa ko sa
kadi yang ininang ko ng allang." Tinagad
paglawongan ng bana nan na, "Yaglawong pa
ako kanmo na ayaw paglawongan kanilan yang
alan ko." Tiyomobag oman yang asawa nan na,
"Wa da ako pakatigku sang ininang nilan
kanak, sayonan kaw sang liyalabot ako nang
opat na lomon ko aw tigowa ako ng dowa na
lomon ko. Na idto ko akapaglawongan yang
alan mo."

Sidto na wakto, yagsikasowat da yang isa pa aw isa kanilan, na gani wa da ni "Pobring Ganting Malimot" apaggawubuka yang asawa nan.

Ansini na wa ko akatapos yang gogodanun na yani...

English Summaries

"Oh, sweetheart"

I

Oh, now I'll leave, sweetheart
To a far place.

Don't worry, my sweetheart,
You are (my) loved one, I won't change.

II

Remember well!

Even though I go away,
You are (always) in my heart.
I'll return for your sake.

III

Sweetheart, put in your mind
That you are the only one I love.
Wait for my return, sweetheart.
You are the one I'll marry.

IV

After I finish my work,
I'll return for your sake.
Know that you are the only one
Whom my heart is attached to.

"What shall I do?"

I

What shall I do
Now that you are not (here)?
Now that you are in a far place.
What shall I do still?

II

Sweetheart, remember well
What you said,
I am the only one you love.
I am the only one you care about.

III

Return (to me), sweetheart.

Let's resume our loving.

Let's return to our past.

Let's return to our love.

IV

Sweetheart, oh, sweetheart,

Think about the past days,

The learning of our love.

You are the happiness of my heart.

You are the strength of my body.

"People who are in love"

I

Oh, how sweet life is,
Here in the world,
Especially if your companion is
Your sweetheart.

While you passed through
Feasts/Happy experiences
Of days and nights
You forgot that all things have an end.

II

Now you are in trouble
What you are thinking about is
That the world is passing by.
People who are in love
Easily forget
That all things shall
Pass through death.

Pastora Acubena

Pastora Acubena was the only child of Tamisa and his wife. They were very poor. The rich datu despised them and would not let them come to his house or worship in the mosque. One day Pastora Acubena got sick. No matter who treated her, she did not get well. The healer from the seventh mountain told Tamisa that the girl would get well if she bathed in the river of Hordan. Tamisa asked God for help to get to that far away place. Then horses with wings took them there to the porch of a golden palace. When the datu there heard why they had come and that they were muslims, he served them food and took them to the mosque. Later when the girl bathed in the river of Hordan, she got well. Before they travelled home, the datu gave them a handkerchief that would help them in

difficulties. When they got home, they opened the handkerchief. The datu of Hordan appeared and they asked him for a new house. In no time a big house of gold was there. When the datu who had previously despised them, saw that, he invited Tamisa and his wife to his house. Then Tamisa became the datu of that place and even the old datu was ruled by him. The son of the datu of Hordan wanted to marry Pastora Acubena, so he and his parents went to see Tamisa. They all arranged for the marriage. Beautifully dressed they went to the owner of the water of Hordan. He let the couple be married. Then Pastora Acubena went to live with her husband.

The Three Orphan Siblings

Three orphans, two brothers and a sister were living with their aunt. She treated them very badly so after some time they left. They walked for several days until they got to a place where they wanted to live. The oldest one built a hut and they lived there. A long time after, while the oldest one was working in a field, an old man passed by. He was thirsty and the oldest boy gave him some water. When the old man heard they were orphans, he gave them a ring that would give them whatever they asked for.

After some years the oldest boy decided to go to his aunt's house. Using the magic ring, he asked for nice clothes and transportation. In no time at all, he had beautiful clothes and a yellow handkerchief which he was to ride upon.

When he got to his aunt's she did not recognize him. He gave her money and told her who he was. She asked for forgiveness for having treated the orphans so badly. Then he went to the tomb of his father and mother. He dug out the bones and asked the ring to let his parents live again. He prayed and fanned the bones and they became alive. They all went to the aunt's house and she asked the parents' forgiveness because she had had no compassion with the orphans.

The young man went to get his sister and brother. Then he cleared a piece of land at the side of his aunt's field. Again he asked--this time, for a beautiful house. Suddenly the house was there. The whole family and their neighbours were invited in to celebrate and after that the whole family lived together there and were happy.

Sawopak

There was an old couple who had no child. They invited the sultan for a celebration, and they asked God to give them a child, even if it was one with only a half body. They got a boy with only a half body. When he got big he wanted to go to God to ask for the other half of his body. On his way he met people who had questions they wanted him to ask God. When he got to God, God told him that if he had a clean liver he was complete even if he only had a half body. But he also got the other half of his body, and God answered the questions people had asked. Then he returned home.

Princess Rangkamanis

A sultan had seven daughters. Once his wife got sick. The sultan promised that whoever could heal her would marry one of his daughters.

Then one day he saw a big snake inside his house. The snake went where his sick wife was and licked her body. As a result, she became well. So, since the snake had healed her, he was allowed to choose one of the daughters for his wife. He married the youngest one, princess Rangkamanis. The next day the snake was transformed into a beautiful young man. His name was Pobring Ganting Malimot. He told his wife not to tell his name to her sisters. If she did so, he would forget her.

Whenever he left the house, her sisters tried to force Rangkamanis to tell them his

name. They beat her, threw her down a waterfall and once tried to choke her. When she could stand it no longer, she told them his name. After that, he did not return to her. Three days later she went out to look for him. She took with her a ring and a handkerchief he had given her. As she walked she met some fierce tigers, then lions and then elephants. Each time she showed them the ring and the handkerchief and told them whom she was looking for, and they did her no harm. After some time she arrived at a big cliff. A wild chicken, a kingfisher and then a hawk each helped her get to the garden at the top of a cliff, where her husband lived. She became an old woman so her husband could not recognize her, and she asked if she could be his servant. After three months she made bread, and she put the ring inside the loaf of bread. Then she was transformed to a young

princess again. When her husband found the ring, he realized who his new servant was. He asked forgiveness for making her his slave, and they were both happy.

